

دانشگاه علوم پزشکی تبریز
دانشکده پیراپزشکی

طرح درس: مبانی جامعه شناسی

تهیه و تنظیم: ناصر خدایاری

عنوان درس: مبانی جامعه شناسی
مکان تدریس: دانشکده های دانشگاه علوم پزشکی
روز و ساعت: متغیر
تعداد واحد: 2 واحد
نوع واحد: 34 ساعت
فراگیران: دانشجویان ترمهای مختلف کارشناسی کتابداری و دانشجویان داروسازی
مدرس: ناصر خدایاری ، مربی و عضو هیأت علمی گروه آموزشی علوم پایه

هدف کلی:
آشنایی دانشجویان با مبانی جامعه شناسی

وظایف و فعالیت های دانشجویان:

- 1- حضور منظم و به موقع در کلاس
- 2- انجام تکالیف مربوطه، شرکت در سئوال و پاسخ در ارتباط با موضوع مورد بحث

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- 1- آزمون پایان ترم (شفاهی) 75% نمره
- 2- انجام تکالیف 15% نمره
- 3- مسئولیت پذیری و حضور فعال در کلاس 10% نمره

جلسه	اهداف کلی آشنایی دانشجویان با:	اهداف عینی در پایان این درس ، انتظاری رود:	حیطه هدف
1	آشنا نمودن دانشجویان با کلیات و مبانی جامعه شناسی و مردم شناسی و ارتباط دادن آن با سایر رشته های نزدیک به نحوی که در عین آشنایی، دانشجویان بتوانند به تامل و نقد در مسائلی که در محیط فرهنگی ایران می گذرد، بپردازد و مسائل انضمامی جامعه خود را خوب تجزیه و تحلیل نماید.	دانشجویان با تفاوت های موجود بین کلیدواژه های مورد بحث به لحاظ مفهومی آشنا بشوند. مثلا انسان و بشر چه تفاوتی با هم دارد. مشترکات انسان و حیوان و تفاوت آندو در چیست؟ به این تفاوت ها پی ببرند و از این طریق به فرق جامعه انسانی و جامعه حیوانی و اینکه انسان، خلیفه خداست ولی بشر چنین موقعیتی ندارد، آگاه بگردند.	آموزشی
2	هدف از ارائه مباحث جلسه دوم آشنا نمودن دانشجویان با موضوعاتی از قبیل: حوزه اختصاصی جامعه شناسی، طبیعت علوم اجتماعی، ترکیب علوم اجتماعی، زمینه هایی که علوم اجتماعی از آن بحث می کند، متد بحث در علوم اجتماعی، مراحل پژوهش در علوم اجتماعی و..	در این جلسه پس از ارائه مباحث انتظار می رود که دانشجویان تفاوت جامعه شناسی را با دیگر رشته ها و شاخه های علوم انسانی همانند اقتصاد، تاریخ، علوم سیاسی، روانشناسی و... دریابند.	آموزشی
3	هدف از ارائه مباحث جلسه سوم آشنا نمودن اطلاعاتی کوتاه و مختصر به دانشجویان در زمینه تاریخچه جامعه شناسی و تحولات مربوط به آن و بیان نشانه های مباحث جامعه شناسی در آثار متقدمان و اندیشمندانی چون: سقراط، افلاطون و ارسطو و جامعه شناسان معاصر چون: سن سیمون، پرودن، کارل مارکس، اگوست کنت، اسپنسر، دورکیم، ماکس وبر و برخی جریانات چون جریان انگلو-آمریکن در جامعه شناسی و آخر سر گرایش ها و مسائل کنونی در جامعه شناسی می باشد.	پس از ارائه مباحث جلسه سوم انتظار می رود که دانشجویان با نامهای جامعه شناسان مشهور و اندیشمندان این رشته و تفکرات آنها و تاریخ جامعه شناسی به طور مختصر آشنایی پیدا بکنند.	آموزشی
4	در جلسه چهارم هدف: آشنا نمودن دانشجویان با چهارچوب نگرش در جامعه شناسی، تعریف جامعه شناسی و نیاز و نقش آن در جامعه و رفتار اجتماعی، مهمترین نیازهای انسانی بر اساس دیدگاه ماسلو که پنج نیاز است می باشد.	پس از ارائه این درس انتظار می رود که دانشجویان از نظر مفهومی از واژه جامعه شناسی برداشت و تعریف درستی داشته باشند و ذهنیت قبلی خود را در صورت ناقص بودن کامل نموده و در صورت نادرست بودن آن را تصحیح نمایند و همچنین بتوانند عمده ترین نیازهای اجتماعی انسان را که از منظر جامعه شناسان پنج تاست فهرست نمایند.	آموزشی
5 و 6	در جلسه پنجم و ششم هدف طرح مجدد نظریه ماسلو در مورد مهمترین نیازهای انسانی و نقد و بررسی یکایک موارد نظریه او بر اساس برخی از خطبه ها، نامه ها و کلمات قصار علی (ع) است تا دانشجویان ضمن آشنایی با نظریه جامعه شناسان غربی در موارد یاد شده از محتوای متون دینی نیز در حوزه های یاد شده غفلت نورزند و بر اساس ترازوی متون دینی صحت و سقم این نظریه ها را بسنجند.	پس از جلسه پنجم و ششم انتظار می رود که دانشجویان به این بینش برسند که نقطه عزیمت نیازهای انسانی، همیشه نیازهای مادی نیست. و اگرچه کلیت این قضیه از نظر متون دینی ما درست است؛ ولی این نظریه کلا درست نیست. در ضمن دانشجویان باید این نکته را دریابند که به محتوای نظریه ماسلو خیلی پیشترها در متون دینی ما اشاره شده است هر چند نه به آن سبک و سیاقی که مورد اشاره ماسلو قرار گرفته است، ولی چون در جامعه غرب به هر چیزی به گونه کاربردی نگاه می شود، لذا بیشتر به چشم می خورد و در نتیجه بازتاب پیدا می کند	آموزشی

آموزشی	انتظار می رود پس از ارائه مباحث فصل دانشجویان به این بینش برسند هر جامعه ای راه خود را دارد، برخی نهادها چون نهاد خانواده از نقش کلیدی در ایران برخوردارند. سرمایه اجتماعی یعنی اعتماد و ارتباط و محبت و وابستگی بین اعضاء یک خانواده ضامن بقاء آن خانواده محسوب می شود. در غرب اگر خانواده تضعیف شده حداقل برخی آلترناتیوهای پیدا شده اند که تا حدودی نقش خانواده را عهده دار شده اند ولی این آلترناتیوها حتی در پائین ترین سطوح ممکن نیز در جامعه ما وجود ندارند.	جلسه هفتم: هدف آشنا نمودن دانشجویان با تفاوت های عمده اسلام و مسیحیت و جامعه غربی و ایرانی- اسلامی به ویژه در مورد خانواده است. در این جلسه هدف آشنا کردن دانشجویان با تاریخ مدرنیته در غرب به صورت مختصر و همچنین تأثیرات مدرنیته بر جدایی دین و علم، دین و اقتصاد و آخر سر دین و جامعه به ویژه در بعد خانواده است.	7
آموزشی	در پایان این جلسه انتظار می رود که دانشجویان به این حقیقت برسند که در هر دو جامعه اعم از سنتی و مدرن به لحاظ اجتماعی ثبات وجود دارد؛ اما جامعه ما چون در حال گذار است مشخصه های هیچ یک از جوامع سنتی و مدرن را در مورد خانواده ندارد و بیشترین نوسان در جامعه ما از منظر جامعه شناختی از همین مساله ناشی می شود. ما ناگزیر از تقویت خانواده به منظور تقویت خود و تقویت جامعه امان می باشیم.	جلسه هشتم و نهم: هدف آشنا نمودن دانشجویان با آثار سوء مدرنیته بر خانواده، از بین رفتن سرمایه اجتماعی در غرب، تعریف سرمایه اجتماعی، نقش سرمایه اجتماعی در خانواده های سنتی به عنوان سیمان تحکیم پیوندهای خانوادگی، ضرورت وجود اعتماد و سرمایه اجتماعی بین دولت و مردم و مخرب بودن وضعیت گذار از حالت سنتی به حالت مدرنیته و عدم تشابه بین وضعیت اجتماعی ما و جامعه غرب از نظر وجود جانشینی به نام دولت و برخی نهادها برای خانواده در غرب و فقدان آنها به جای خانواده در صورت فروپاشی آن در ایران است. باشیم.	8 و 9
آموزشی	در انتهای این مجال انتظار می رود که دانشجویان حجاب را امر موسمی و سیاسی تلقی نکنند و به ریشه های تاریخی و مذهبی آن حتی در دوره پیش از اسلام در ایران التفات و توجه نشان بدهند	هدف از برگزاری جلسه دهم و یازدهم بیان تاریخچه و فلسفه حجاب قبل و بعد از اسلام به عنوان یک مساله مبتلا به و آشنا نمودن دانشجویان با ریشه های تاریخی و دینی حجاب است. بخشی از وقت این جلسات به کنفرانس های دانشجویان در خصوص موضوعات مورد علاقه در مورد جامعه شناسی اختصاص پیدا می کند.	10 و 11
آموزشی	در پایان جلسه انتظار می رود دانشجویان با کلیات فرهنگ ایرانی و مشکلات آن آشنایی پیداکنند.	فرهنگ در جلسه دوازدهم: هدف آشنا نمودن دانشجویان با کلیات اجزاء فرهنگ و مشکلات فرهنگی ایرانیان از قبیل عدم بلوغ احساسی، محافظه کاری رفتاری و اخلاقی، ایده آل گرایی و عدم اعتماد به نفس، تفکر طبقاتی و عدم توجه به آزادی های فردی و عدم درک روح قوانین جامعه مدرن می باشد.	12
آموزشی	در پایان جلسه سیزدهم انتظار می رود که دانشجویان بتوانند تشخیص بدهند که چه بخشی از ناپسامانی های موجود در جامعه کنونی ایران، ریشه در فرهنگ عمومی جامعه ما و چه بخشی ریشه در فرهنگ دینی ما دارد. با این آشنایی مختصر با مولفه های فرهنگ ملی دانشجویان این اندازه آگاهی پیدا می کنند که همه چیز را به حساب دین و آئین ننویسند.	در جلسه سیزدهم: هدف آشنا نمودن دانشجویان با تفصیل بحث مشکلات فرهنگی ایرانیان و نگاهی تحلیلی به خصایص مثبت فرهنگ ایرانی و نقش آن در تبلور مدرنیته: هنر و ظرافت لذت ایرانیان در شعر، موسیقی و طنز، هنرهای بصری همانند مجسمه سازی پیکرتراشی، درختن انواع غذاها، پلوه، شبرینی جات و ... می باشد.	13

آموزشی	در پایان جلسه چهاردهم ، انتظار می رود که دانشجویان بتوانند تشخیص بدهند که چه بخشی از نابسامانی های موجود در جامعه کنونی ایران ، ریشه در فرهنگ عمومی جامعه ما و چه بخشی ریشه در فرهنگ دینی ما دارد . با این آشنایی مختصر با مولفه های فرهنگ ملی دانشجویان این اندازه آگاهی پیدا می کنند که همه چیز را به حساب دین و آئین ننویسند.	جلسه چهاردهم ادامه مباحث جلسه سیزدهم و هدف از آن : آشنا نمودن دانشجویان با برخی ویژگی های فرهنگی مانعه الجمع در ایرانیان از قبیل فردگرایی و زندگی گروهی ، قانونگرایی و قانون گریزی و احتیاط و هیجان خواهی ، مذهبی بودن ، اهل تعارف بودن ، اهل قسم بودن ، دروغ گو بودن ، بی اعتمادی به همدیگر و خصوصیات برخی از اقوام ایرانی ، فرهنگ های محلی ، برخی ویژگی های فرهنگ های غالب ، اقلیت های قومی و مذهبی .	14
آموزشی	در پایان ترم انتظار می رود که دانشجویان تا حدودی از پیش فرض های خود در مورد جامعه و فرهنگ خود فاصله گرفته و با همه مولفه های آن واقعیتها برخورد نمایند .	جلسه پانزدهم : در این جلسه هدف بررسی شبهات ناشی از مباحث طرح شده در کلاس ، طرح مباحث آزاد و مروری بر مباحث هر چهارفصل با هدف یادآوری کلیات مباحث برای دانشجویان می باشد .	15